

JAVNA USTANOVA M ♦ U ♦ Z ♦ E ♦ J BIJELO POLJE
Radnička 19, Bijelo Polje, 84000
E-maill: muzej@bijelopolje.co.me
Tel./faks: +38250 431-579
Šifra djelatnosti: 91.02
PIB: 03119556
Registarski broj: 80027042
Žiro račun: ; 520 – 36684 – 21 Hipotekarna banka

Broj – 03 – – 400/24 – 412/2

IZVJEŠTAJ O RADU ZA 2024. GODINU

31. 12. 2024. godine

I U V O D

Izvještaj o radu JU Muzej Bijelo Polje za 2024. godinu sadrži aktivnosti koje proizilaze iz Programa rada Muzeja za 2024. godinu, zakona koji definišu oblast kulture i muzejskih akata

JU Muzej Bijelo Polje u sklopu svog djelokruga rada obuhvata poslove koji se obavljaju u okviru organizacionih jedinica što podrazumijeva realizaciju aktivnosti iz arheoloških, etnografskih, istorijskih, numizmatičkih i umjetničkih oblasti, kao i sprovođenje redovnih obaveza ključnih za rad i funkcionisanje Muzeja kao ustanove.

U tom kontekstu, djelatnost i poslovi iz nadležnosti Muzeja obavljaju se u okviru sljedećih organizacionih jedinica:

- 1) **Odjeljenje muzejskih zbirki:** arheologija, etnologija, istorija, numizmatika, umjetnost;
- 2) **Odjeljenje stručnih poslova:** konzervacija, dokumentacija, pedagoško-propagandna i stručna biblioteka;
- 3) **Odjeljenje opštih poslova:** administrativno pravni poslovi, finansijsko-računovodstveni, informatički, fizičko-tehnička zaštita objekta Muzeja i muzejskog materijala u njemu i poslovi održavanja higijene.

II PREGLED REALIZOVANIH AKTIVNOSTI

Muzej je tokom 2024. godine realizovao veliki broj aktivnosti i programa, upros problemima vezanim za završetak radova na rekonstrukciji zgrade Muzeja. Pored svih otežavajućih okolnosti i otežanih uslova rada za nesmetano funkcionisanje ustanove, stručnjaci Muzeja su se u 2024. godini uspješno izborili sa postojećim problemima i iskoristili vrijeme da svoje planove i programe prilagode trenutnoj situaciji, čime su stvorili uslove za uredno obavljanje osnovnih aktivnosti koje su se manifestovale kroz zaštitu i prezentaciju istorijskog i duhovnog bogastva našeg grada.

S tim u vezi, Muzej je tokom 2024. godine uspješno realizovao skoro sve planirane aktivnosti i programe u skladu sa zakonima o kulturi, muzejskoj djelatnosti, zaštiti kulturnih dobara i opštim muzejskim aktima, čije odredbe prate rad Muzeja, a koncipirane su tako da su uvijek prisutne tendencije stalnog uvođenja novih sadržaja i unaprjeđenja postojećih programskih sadržaja.

1. ODJELJENJE MUZEJSKIH ZBIRKI

Poteškoće izazvane sa kašnjenjem i završetkom radova na rekonstrukciji zgrade Muzeja, nijesu omele Muzej da u okviru Odjeljenja muzejskih zbirki aktivno radi na promociji i očuvanju kulturnog nasljeđa našeg grada. U takvim okolnostima, Muzej je priredio više kulturnih sadržaja, što ga je, po ocjeni velikog broja kulturnih poslenika, svrstalo među najuspješnije ustanove ovakvog tipa u našoj zemlji.

U tom smislu, može se zaključiti da je Muzej u 2024. godini obezbijedio neophodne uslove za ostvarivanje i razvoj iz svih oblasti muzejske djelatnosti i uspješno realizovao veliki broj planiranih aktivnosti definisanih Programom rada za 2024. godinu i.

1. 1. Održavanje muzejskih zbirki i promocija rada

Osnovne aktivnosti muzeja propisane su zakonima o kulturi, muzejskoj djelatnosti, zaštiti kulturnih dobara i opštih akata ustanove i na njihovim načelima pravilima muzejskog rada koji regulišu čitav niz radnji u pogledu održavanja, stručne zaštite i prezentacije pokretnih kulturno-istorijskih dobara kojima raspolaže Muzej.

Uvažavajući zakonske odredbe, a polazeći od činjenice da su uslovi za rad bili otežavajući, zbog kašnjenja radova na rekonstrukciji zgrade, stručnjaci Muzeja su tokom izvještajne godine u okviru muzejskih zbirki (Arheološka, Etnografska, Istorijska, Numizmatička i Umjetnička), realizovali

veliki broj planiranih aktivnosti, sa ciljem adekvatne zaštite i održavanja predmeta koji su privremeno odloženi u depou, izvršili radnje koje podrazumijevaju poslove u vezi sa kontrolom i definisanjem fizičkog stanja odloženog muzejskog materijala i opreme i po potrebi preduzimanja mjera zaštite (čišćenja, provjetravanja, preslaganja i sl.) i drugih radnji koje se tiču njihovog održavanja.

1. 2. Organizacija tradicionalnih manifestacija i izložbi Muzeja

Muzej je tokom svog postojanja ustanovio više tradicionalnih manifestacija, prepoznatljivih u Crnoj Gori i širem regionu koje predstavljaju značajan segment rada Muzeja. U dijelu organizacije tradicionalnih manifestacija, Muzej je 2024. godine nastavio sa redovnim radom, uprkos limitirajućim okolnostima zbog kašnjenja sa rekonstrukcijom zgrade i u vezi s tim otežavajućih uslova za rad i nedostatka prostora. Isto tako, Muzej je nastavio rad na realizaciji aktivnosti planiranih Programom rada za 2024. godinu i u izvještajnoj godini sa velikim uspjehom organizovao i priredio ustanovljene tradicionalne manifestacije i izložbe: 30. Likovni salon „Bjelopoljsko likovno proljeće“, 16. „Noći muzeja“, 36. izložbu „Likovno stvaralaštvo učenika osnovnih škola“, 6. Internacionalne likovne susrete „Slikari Lazovići“, 5. Dane evropske kulturne baštine i 1. novoustanovljenu manifestaciju „Njegoševi dani“.

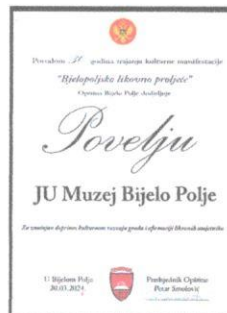
1. 2. 1. 30. Likovni salon – „Bjelopoljsko likovno proljeće“

Likovni salon – „Bjelopoljsko likovno proljeće“ je manifestacija koja se svake godine tradicionalno održava na prvi dan proljeća od 1994. godine i sa njim praktično počinju sve značajnije kulturne manifestacije u Bijelom Polju.

U izvještajnoj 2024. godini Muzej je i pored navedenih otežavajućih okolnosti, a na zadovoljstvo velikog broja umjetnika i građana, sa uspjehom organizovao i priredio jubilarni 30. Likovni salon „Bjelopoljsko likovno proljeće“.

U tom kontekstu, Svečanom akademijom u Galeriji Centra za kulturu obilježeno je 30. godina od postojanja Salona i kako je u uvodnoj riječi naglasio predsjednik Opštine Petar Smolović, ugled ove manifestacije koje su gradile generacije bjelopoljskih umjetnika, potvrđuje da je Bijelo Polje grad kulture i umjetnosti te da i mnogo veće sredine ne baštine ovako dugu tradiciju u jednoj kulturnoj manifestaciji. „Želim da poručim da se Bijelo Polje ponosi ovim jubilejom i da vam poručim u ime Opštine da ćete i dalje imati našu podršku - kazao je Smolović uručujući direktoru Muzeja Željku Raičeviću Povelju za značajan doprinos kulturnom razvoju grada i afirmaciji likovnih umjetnika. Uz prisustvo publike, učešće na akademiji uzeli su potpredsjednik Opštine Tufik Bojadžić, akademski slikari dr Abaz Dizdarević i Željko Raičević, director JU Muzej B. Polje.

Jedinstven po svom kvalitetu, masovnosti učesnika i posjetilaca, sa raznovrsnim motivima, temama i tehnikama, trideseti jubilarni Salon je opravdao svoju prepoznatljivost u zemlji i regionu, čime nesumnjivo predstavlja najveći likovni događaj i kulturnu vrijednost našeg grada.

U takvom ambijentu, uz prisustvo velikog broja predstavnika medija i publike, 30. jubilarni Likovni salon je okupio 23. autora koji su se predstavili sa 39. likovnih djela o čijem je kvalitetu odlučivao Žiri u sastavu *doc. mr Petar Čuković* – istoričar umjetnosti iz Podgorice, predsjednik žirija; *Luka Lagator*, slikar i karikaturista iz Cetinja, član žirija i *doc. mr Marija Džoganović*, akademska slikarka iz Nikšića, članica žirija.

U odnosu na utvrđene propozicije Salona, svečanim činom su dodijeljene zahvalnice svim takmičarima, a procjenom stručnog

žirija, **prva** nagrada za djelo „Proljeće“ dodijeljena je *Tijani Gordić*, akademskoj slikarki iz Bijelog Polja. **Druga** nagrada pripala je *Draženu Konataru*, akademskom slikaru iz Bijelog Polja za djelo „Crvena tačka“, dok je **treća** nagrada dodijeljena *Lani Španjević*, učenici trećeg razreda Gimnazije „M. Dobrašinić“ iz Bijelog Polja za djelo „Sve vidi“. **Specijalna** nagrada dodijeljena je, *Ivani Smolović*, vizuelnoj umjetnici za djelo „Diptih, od do miks media“.

1. Nagrada

2. Nagrada

3. Nagrada

Specijalna nagrada

1. 2. 2. 16. Međunarodni Dan muzeja ("Noć muzeja")

Maj je mjesec tokom kojeg se tradicionalno obilježava Međunarodni Dan muzeja ("Noć muzeja"), jedna od najzanimljivijih i najposjećenijih manifestacija, ne samo u Bijelom Polju, već i u čitavoj Evropi.

Situacija zbog kašnjenja radova na rekonstrukciji zgrade Muzeja, presudno je uticala da se ova manifestacija ne organizuje u skladu sa njenim značajem i programom i onako uspješno kako je bila organizovana do 2020. godine.

Zbog pomenutog razloga, Muzej u izvještajnoj 2024. godini nije bio u mogućnosti da kao do prije četiri godine, bjelopoljskoj publici učini dostupnim izložbene prostorije Muzeja i do kasnih večernjih sati priredi prigodan zabavni i kulturno-umjetnički program.

Uprkos takvoj situaciji Muzej nije odustao od svojih redovnih aktivnosti, već je svoj rad na polju dijela izložbenih aktivnosti sproveo u JU Ratkovićeve večeri poezije, gdje je povodom međunarodnog Dana muzeja, organizovao tradicionalnu izložbu 36 "Likovno stvaralaštvo učenika osnovnih škola Bijelog Polja".

36 "Likovno stvaralaštvo učenika osnovnih škola Bijelog Polja"

Izložba "Likovno stvaralaštvo učenika osnovnih škola Bijelog Polja" je značajna po tome što je to svojevrsna "ulaznica" za Likovni salon "Bjelopoljsko likovno proljeće". Zbog činjenice da se likovni talenat učenika otkriva još u ranoj fazi njihovog uzrasta i dodatno ih motiviše za dalje kreativno izražavanje, Muzej, i pored nemogućnosti da koristi svoj izložbeni prostor, svake godine ulaže dodatni napor kako bi održao ovu smotru koja traje 36. godina.

Zahvaljujući razumijevanju za naše probleme, JU Ratkovićeve večeri poezije nam je za ovu priliku ustupila svoj izložbeni prostor i na taj način omogućila da tradicionalno, po 36. put, organizujemo ovu značajnu smotru likovnog stvaralaštva osnovaca sa područja naše opštine.

Na izložbi je učešće uzelo 13. osnovnih škola sa područja naše opštine sa 150. radova, a o kvalitetu istih odlučivao je stručni žiri u sastavu: Miroslav Miko Obradović, slikar i profesor likovnog vaspitanja u penziji - predsjednik, Dražen Konatar, akademski slikar, člani i Ivana Smolović, rukovoditeljka umjetničke zbirke u JU Muzej - član.

Prve tri nagrade ravnopravno su podijelili učenici: *Bojana Sindić* – OŠ "Krstor Radojević, Tomaševo; *Marta Stambolija* - OŠ "Dušan Korać", Bijelo Polje; *Božica Španjević* - OŠ "Nedakusi", Bijelo Polje.

Druge tri nagrade ravnopravno su podijeljene *Ana Šćepanović* - OŠ "Risto Ratković", Bijelo Polje. *Aladin Kolić* - OŠ "Mladost", Kanje i *Kenan Vesković* - OŠ "Vladislav Ribnikar", Rasovo.

Treće tri nagrade ravnopravno su podijeljene *Kaniti Rebronji* - OŠ "Dušan Korać", Bijelo Polje", *Dzani Čatović* "9 maj", Sutivan i *Erni Biso* - OŠ "Rifat Burdzovic Tršo", Lozna.

Diploma za ukupan dojam – opremljenost i kvalitet radova, dodijeljena je OŠ "9 maj", Sutivan.

Pored većeg broja prisutnih, u svečanom dijelu programa nastupile su Itana Leković na flauti, recitacije su izvodile Vasilija Smolović i Andrea Cimbalević učenice V razreda OŠ "Marko Miljanov", a Marija Marković je akapela pjevanjem upotpunila program.

1. 2. 3. 6. Internacionalni likovni susreti "Slikari Lazovići"

Aktivnosti predviđene na realizaciji 6. Internacionalni likovni susreti "Slikari Lazovići" počele su 20. 05. 2024. godine i sprovedene su planiranom dinamikom, koja je podrazumijevala sljedeće radnje: Formiranje liste učesnika susreta koje je odabrao Savjet, sastavljanje konačne liste učesnika, uspostavljanje kontakata sa učesnicima, utvrđivanje liste učesnika.

Susreti su otvoreni 16. 08. 2024. godine, a programu svečanog otvaranja prethodilo je otvaranje izložbe slika sa 6. saziva likovnih susreta „Slikari Lazovići“, a završna izložba sa ovogodišnjih Likovnih susreta, predviđena je za organizaciju sedmih Likovnih susreta 2025. godine.

Na šestim likovnim susretima učešće je uzelo 10 afirmisanih umjetnika, u sastavu: **docent dr Andela Mujičić**, akademska slikarka iz Niša-Srbija, **Andela Došljak**, akademska slikarka iz Bijelog Polja-Crna Gora, **Esma Šabi Čevra**, likovna umjetnica iz Mostara-BiH, mr **Zvonko Pavličić-Srbija**, akademski slikar iz Peći/Beograda-Srbija, **Milijana Vujović**, akademska slikarka iz Podgorice-Crna Gora, **Mirko Dragović**, akademski slikar iz Podgorice-Crna Gora, **Nataša Nara Radosavljević**, likovna umjetnica iz Jagodine/Beograda-Srbija, **Pavlos Rapatsakos**, akademski slikar iz Soluna-Grčka, **Fatos Bylykbashi** akademski slikar iz Korça/Marburg-Albanija/Njemačka, **Ivana Smolović**, vizuelna umjetnica iz Bijelog Polja-Crna Gora.

Uz prisustvo velikog broja poštovalaca likovne umjetnosti, otvarajući likovne susrete i izložbu slika sa prošlogodišnjeg saziva, akademski slikar Irvin Maslić rekao je da je ova slikarska manifestacija odavno nadišla lokalni i prerasla u međunarodni događaj koji će doprinijeti da umjetnici iz različitih sredina ponesu najljepše utiske iz Bjelog Polja.

Preljep ambijent dvorišta muzeja, okružen privlačnim pejzažima Obrova i Bjelasice, inspirativno su djelovali na učesnike, što se moglo zaključiti po crtežima i slikama na kojima su radili tokom trajanja susreta.

Organizovanjem jednodnevnog izleta, učesnici susreta su imali priliku da se upoznaju sa prirodnim ljepotama našeg grada kao i da upoznaju bogatu tradiciju i kulturnu baštinu Bijelog Polja.

Također, obzirom na internacionalni karakter ovih susreta, ovakvi izleti su prilika da se dodatno promovišu turistički potencijali našeg grada.

Šesti Internacionalni likovni susreti "Slikari Lazovići" završeni su 22. 08. 2024. godine, druženjem i izložbom slika u restoranu "Stari grad" u Bijelom Polju.

1. 2. 4. 5. “Dani evropske kulturne baštine”

European Heritage Days
Dani evropske baštine

Dani evropske kulturne baštine, održavaju se svake godine u septembru mjesecu, a pokrenuta je kroz saradnju Evropske komisije i Savjeta Evrope u cilju približavanja evropske kulturne baštine široj javnosti. Ona je prvi put organizovana u našem Muzeju 2018. godine na poziv Ministarstva kulture Crne Gore i dio je međunarodne manifestacije koja se obilježava u državama potpisnicama Evropske konvencije o kulturi koja ima za cilj čuvanje, njegovanje valorizaciju i promociju tradicionalnih kulturnih vrijednosti u okviru raznolikog kulturnog prostora Evrope.

U okviru ove manifestacije, Muzej je u izvještajnoj 2024. godini organizovao trodnevni program (23. 24. 27. 09. 2024. godine) pod nazivom „**Kulturno-istorijsko blago Bijelog Polja**“ koji su finansijski podržali Ministarstvo kulture i medija Crne Gore i Turistička organizacija Bijelog Polja, a za koji su štampani prigodni flajeri i plakati koji su uz angažovanje velikog broja učenika dodatno upotpunili program.

Plakat manifestacije

Program su osmislili stručnjaci našeg Muzeja koji je bio posvećen boljem korišćenju i valorizaciji elemenata materijalne i nematerijalne kulturne baštine, zbog činjenice da postoji mnoštvo različitih prirodnih i kulturnih kapaciteta koji nijesu imali adekvatnu vrijednost, niti se do danas promovisali na dosljedan i sistematičan način.

U tom smislu, tokom tri dana programa manifestacije, organizovane su raznovrsne aktivnosti koje su podrazumijevale: praćenje turističkih ruta, obilazak arheoloških lokaliteta i starih puteva (rimski put u Zatonu), organizovanje praktičnih radionica (promocije narodnih nošnji, tradicionalne vještine izrade predmeta, jela, starih zanata i sl.), istraživanje prirodnih ljepota naše sredine, jahanje konja, upoznavanje sa načinom života na selu i planini (tradicionalni objekti za čuvanje i pripremanje hrane, katuni), posjete vjerskim objektima i dr.

Sve aktivnosti su bile vizuelno praćene stručnim predavanjima edukatora Centra za konzervaciju i arheologiju Crne Gore, Srednje stručne škole i OŠ „Vladislav Ribnikar“ iz Bijelog Polja i Muzeja Bijelo Polje Mirka Mijanovića, prof. Bobana Šestovića, prof. Katarine Veličković, Filipa Bulatovića i kustosica muzeja Ivane Smolović i Nataše Veličković.

Dan prvi:

Obilazak arheološkog lokaliteta Podgajnice u Zatonu, upoznavanje sa pronalascima i principima konzerviranja sa grupom konzervatora i arheologa sa Cetinja. Edukatori: Mirko Mijanović, konzervator Boban Šestović, nastavnik istorije, Nataša Veličković, arheolog, Katarina Veličković, nastavnik turizma. Grupu je činilo po 12 učenika iz OŠ „Vladislav Sl. Ribnikar“ i Srednje stručne škole sa svojim nastavnicima, kao i 10 zaposlenih u Muzeju i 3 konzervatora. Istog dana grupa je obišla i gradsku (Jusufa) džamiju i crkvu Sv. Petra i Pavla.

Dan drugi:

Grupa od 22 učenika osnovnih i srednjih škola, sa svojim nastavnicima, uz pratnju i stručnu podršku osoblja Muzeja, upoznali su se sa šumskim i putevima iz doba rimskog carstva, te su isprobali terensko jahanje konja na Džafića brdu. Rute su trajale po sat i po vremena, kroz šume i uske seoske puteve na obroncima Bijelog Polja. Takođe, Upoznali su se na istom imanju sa uzgojem stoke, načinom održavanja konja, poljoprivredom, a snimljeni su i intervjui sa djecom koja su saopštavala svoje utiske na zadatu temu. Edukator na ovom programu, bio je Boban Šestović.

Dan treći:

Organizovan je pohod na planinu Bjelasicu gdje su, pod vođstvom turističkog vodiča Filipa Bulatovića, grupa srednjoškolaca Srednje stručne škole, sa nastavnicom Katarinom Veličković i zaposleni Muzeja, obišli katune te na jednom od njih realizovali planirane časove koji su imali za temu tradicionalni način života i pripremanje različite vrste tradicionalnih jela u okviru kojih su đaci učestvovali u proizvodnji sira i pripremanju kačamaka.

U okviru časova, edukator Filip Bulatović upoznao je grupu sa legendama Bjelasice i promovisao narodnu nošnju Crne Gore.

Sve aktivnosti predviđene trodnevnim programom manifestacije, realizovane su planiranom dinamikom i u predviđenom roku.

1. 2. 5. 1. "Njegoševi dani"

Muzej je tokom izvještajne 2024. započeo novi kulturni događaj/manifestaciju u čast Njegoševog dana - crnogorskog praznika kulture koji se praznuje 13. novembra.

Tim povodom, na inicijativu Muzeja, 12. novembra u 12 časova, u velikoj Sali Centra za kulturu organizovan je zajednički program tri javne ustanove kulture iz Bijelog Polja Muzeja, Centra za kulturu i Ratkovićevih večeri poezije.

Pred prepunom salom bioskopa Centra za kulturu, program je započeo tako što je prikazana *anketa* koja je snimna na lokacijama u užem centru grada i okolini, Anketu sa građanima, o tome koja su im omiljena djela i stihovi Njegoša sprovodila je kustoskinja muzeja Nataša Veličković.

Program je zatim nastavljen *tribinom* "Njegoš između korica" u kojoj su učestvovali Ksenija Rakočević, prof. na Filozofsko-filološkom fakultetu u Nikšiću, Bogić Rakočević, književnik i književni kritičar i Edin Smailović, istoričar i direktor Centra za kulturu.

Prikazivanjem *kratkih video formi filmova* za odlomak iz „Luče mikrokozme“ i pjesmu „Noć skuplja vijeka“, program je završen. Kadrovi za filmove snimani su na planini Bjelasici. Scenario i režiju kao i scenografiju potpisuje Ivana Smolović, rukovoditeljka i kustoskinja umjetničke zbirke JU Muzej. Glavni akteri filma, bili su: Petar Novaković, glumac koji i govori stihove i Nataša Veličković, kustoskinja JU Muzej. Pored njih u pripremi i realizaciji filma, još su učestvovali Katarina Veličković, snimateljka i montažerka, profesorica turizma u Srednjoj stručnoj školi u Bijelom Polju; Filip Bulatović, tehnička podrška i transport, prof engleskog jezika i Bogdan Nedović, prof informatike. Rekvizite su obezbijedili JU Muzej, Ivana Smolović, Nataša Veličković i Centar za kulturu. Muzika korištena za pokrivalicu je muzika iz filma „Jovana Lukina“ Duo Moderato i „Luča mikrokozma“ Čegović muzika. Snimanje je trajalo 7 sati, na više lokacija na planini.

1. 3. *Prezentacija muzejskog rada i nabavka predmeta*

Obavljajući neke od primarnih funkcija Muzeja (prezentaciju rada preko stalnih i povremenih muzejskih postavki) definisanih Zakonom o muzejskoj djelatnosti, stručnjaci Muzeja nijesu bili u mogućnosti da aktivno rade na izmjenama i dopunama stalne postavke, zbog kašnjenja sa rekonstrukcijom zgrade i u vezi s tim nedostatkom stalnog izložbenog prostora, zbog čega je zgrada Muzeja i u 2024. godini bila zatvorena za redovne posjete

1. 3. 1. *Povremene izložbe*

U okviru ovih aktivnosti Muzej je priredio dvije izložbe, a riječ je o izložbama radova sa petih likovnih susreta „Slikari Lazovići“, priređenoj na koktelu u galeriji Centra za kulturu, povodom 3. januara - Dana opštine Bijelo Polje i izložbi radova sa četvrtih likovnih susreta, priređenoj 19. avgusta, povodom svečanog otvaranja petih likovnih susreta u dvorištu muzeja.

1. 4. *Radionice, okrugli stolovi, tribine, promocije, koncerti*

1. 4. 1. *Promocija knjige*

U organizaciji Matice crnogorske i Muzeja Bijelo Polje, promovisana je 30. maja knjiga "Antički i hrišćanski nadgrobni spomenici Bijelog Polja i okoline" publiciste Radomira Ilića u sali Centra za kulturu.

Svoje dugogodišnje istraživanje spomeničkog fonda bjelopoljskog kraja, Ilić je sublimirao u knjigu, u izdanju JU Muzej Bijelo Polje i Matice crnogorske, potvrđujući da nadgrobni spomenici starih nekropola Bijelog Polja pružaju dragocjene podatke o ovdašnjem životu i pogledima na svijet kroz određene vremenske periode. Riječ je o knjizi koja prvi put na sveobuhvatan način prikazuje antičke spomenike bjelopoljskog kraja, koji sa svojim kratkim, ali vrijednim natpisima nose značajne poruke iz kojih možemo dosta saznati, o etnogenezi stanovništva, istorijatu grada i kulturnoj prošlosti ovog kraja. Takođe, ova knjiga donosi, čuva i spašava od zaborava materijalne ostatke nadgrobni spomenika bjelopoljskog kraja od antike do XIX vijeka, snimljene kamerom u zatečenom stanju na početku treće decenije XXI vijeka koja preko fenomena grobnih obilježja, nekropola i grobalja svjedoči o istorijskim i civilizacijskim epohama i njihovim lokalnim specifičnostima, ostajući kao dragocjen izvor sadašnjim i budućim istraživačima.

O knjizi su, pored autora, govorili prof. dr Draško Došljak, novinar Pobjede Slobodan Čukić, generalni sekretar Matice crnogorske, Ivan Ivanović i Željko Raičević, etnolog, director Muzeja.

1. 4. 2. *Promocija poštanske marke*

U organizaciji Pošta Crne Gore, Centra za kulturu i Muzeja Bijelo Polje, u maloj sali Centra za kulturu promovisana je poštanska marka u čast 250. godina od rođenja Aleksija Lazovića.

Kako je kazala specijalista za filateliju u Pošti Crne Gore Aleksandra Perović, radi se o lijepom izdanju, možda pomalo neobičnom zato što nije tako često da se publikuje izdanje posvećeno ikonopiscu i istakla da kroz filateliju promovišu sve ono što je najvrednije i najljepše u Crnoj Gori.

O značaju slikarske porodice Lazović za Bijelo Polje i Crnu Goru govorili su Edin Smailović, direktor Centra za kulturu i Željko Raičević, direktor Muzeja.

1. 5. Stručni i istraživački rad

Shodno zakonskim odredbama, muzeji su dužni da sprovede kontinuirana stručna i naučna istraživanja iz oblasti arheologije, etnologije, istorije, istorije umjetnosti, konzervacije, nepokretnih, pokretnih i nematerijalnih kulturnih dobara, radi sakupljanja, valorizacije i prezentacije muzejskog materijala. Istraživanja se vrše u cilju identifikacije, dokumentovanja, proučavanja, utvrđivanja i sprovođenja mjera zaštite i očuvanja kulturne baštine.

U tom smislu, stručnjaci Muzeja su tokom 2024. godine obavljali redovne poslove iz svojih oblasti (etnologija, istorija, umjetnost), a koji se odnose na kancelarijsko - terenski rad, stručnu saradnju, istraživački rad, kao i obradu i dokumentovanje građe pribavljene sa terena i iz fundusa Muzeja.

Što se tiče oblasti za koje Muzej nema dovoljno stručnog kadra (arheologija i konzervacija), postupilo se prema propisima kojima je regulisana oblast muzejske djelatnosti i skladu sa tim angažovan je stručni kadar iz institucija sa strane.

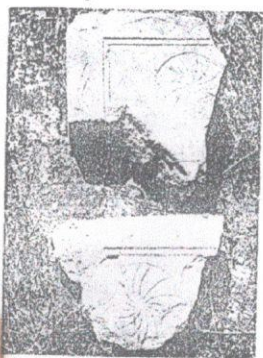
Uz posredovanje Muzeja, a u cilju unaprjeđivanja saradnje i realizacije projekata odobrenih od strane Ministarstva kulture i medija, u junu 2023. godine, Muzej Bijelo Polje i JU Centar za konzervaciju i arheologiju Crne Gore, zaključili su ugovore o arheološkim istraživanjima, sprovođenju preventivnih konzervatorskih mjera na arheološkom lokalitetu "Podgajnice", Zaton.

Takođe, JU Centar za konzervaciju i arheologiju Crne Gore i Muzej Prijepolje su sproveli arheološka istraživanja na lokalitetu "Trnje" u Bijedićima.

Shodno navedenom, a kroz saradnju našeg Muzeja sa ustanovama i institucijama iz zemlje i okruženja, istraživanja započeta prošle godine, nastavljena su i u 2024. godini. Isto tako, kroz istu saradnju obavljena je obrada nalaza koja je otpočela razvrstavanjem pronađenih artefakata i izdvajanjem onih koji su bili specifični u funkcionalnom, tehnološkom, hronološkom i kulturnom pogledu (inventarni materijal). Oni su potom opisivani, fotografisani i tehnički ilustrovani, dok su preostali nalazi izdvojeni zasebno, kao studijski materijal.

1. 5. 1. Arheološka istraživanja na lokalitetu „Podgajnice“, Zaton, Opština Bijelo Polje“ II faza

Početna istraživanja na ovom lokalitetu obavljena su **1963. godine** na imanju pok. Miloša Šebeka i nalaze se cca 50m zapadno od njegove kuće. Istraživanja su sprovedena pod stručnim vođstvom prof. dr Voislava Jovanovića u organizaciji Zavoda za zaštitu spomenika kulture Crne Gore (današnja Uprava za zaštitu kulture Crne Gore), katedre za arheologiju Filozofskog fakulteta u Beogradu i Muzeja u Bijelom Polju, kada su prilikom zemljanih radova otkriveni arhitektonski ostaci jedne ranovizantijske crkve koja, najverovatnije datira iz VI vijeka.

1. - Fragmentovane ploče sa lokaliteta Podgajnice u Zatonu.
2. - Fragmenti di plutei di „Podgajnice“ presso Zaton

Fragmentovane ploče, sa lokaliteta "Podgajnice" (Di plutei di "Podgajnice" presso Zaton) 1963.

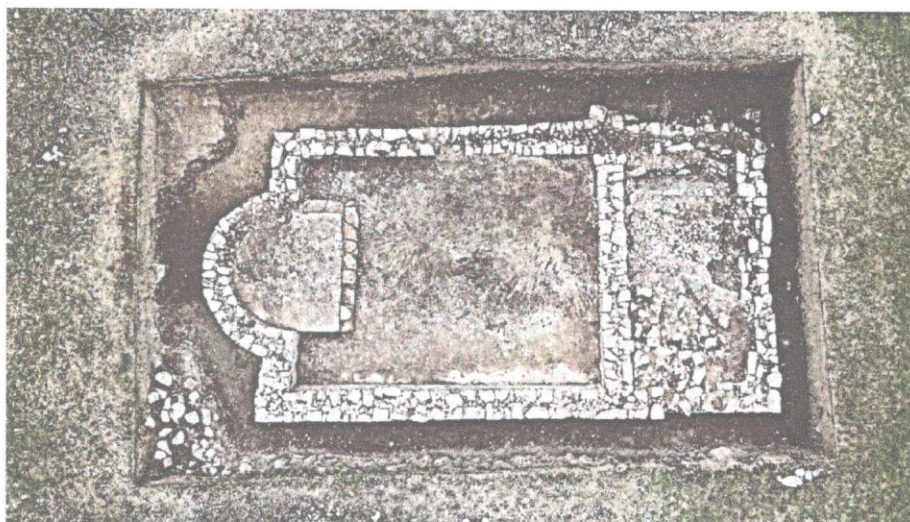

21. 1. - Fragmentovani kapital sa lok. Podgajnice u Zatonu.
21. 1. - Fragmenti di capitelli di „Podgajnice“ presso Zaton

Fragmentovani kapital, sa lokaliteta "Podgajnice" (Fragmenti di capitelli di "Podgajnice" presso Zaton) 1963.

Nova kampanja arheoloških istraživanja na ovom lokalitetu u organizaciji katedre za arheologiju Filozofskog fakulteta u Beogradu, Muzeja u Bijelom Polju i Polimskog muzeja iz Berana, započeta je **1996. godine**, ali osim zemljanih radova - otkopavanja istočne strane crkve, nije se dalje ništa radilo, a razlozi za prekid/nezavršetak radova nijesu poznati.

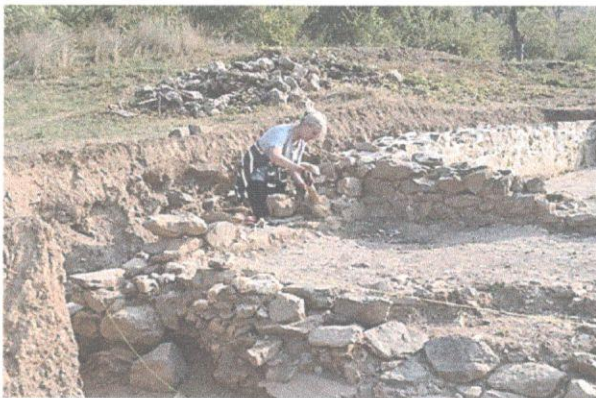
Najnovija i najopsežnija istraživanja (I faza) na ovom lokalitetu obnovljena su poslije punih 27. godina, **2023. godine** u organizaciji Opštine Bijelo Polje, JU Muzej Bijelo Polje i Centra za konzervaciju i arheologiju Crne Gore i nakon početnih, opsežnih arheoloških istraživanja i aktivnosti pokazalo da je riječ o građevini, na kojoj je otkriveno da postoje fragmenti stabla stubova, ploča i kapitela izrađenih od crvenkaste breče i žućkastog peščara uprošćene strukture, sa slobodno stilizovanim i plitko klesanim ukrasima koji nose pečat rusticizirane kasnoantičke provincijske sculpture iz 5- og vijeka i čiji nalazi svjedoče o većem značaju ovog područja u kasnoantičko doba.

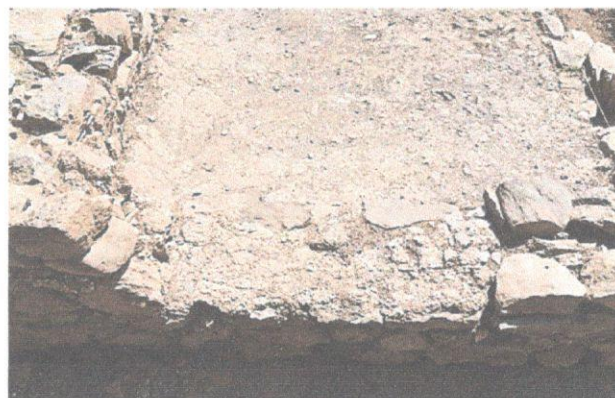
Tokom **2024. godine**, sprovedena je II faza arheoloških istraživanja ranohrišćanske bazilike u Zatonu koja je doprinijela boljem razumijevanju samog objekta, ali i dala neke nove rezultate. Istraživanjem je potvrđen bočni ulaz na sjevernom zidu priprate ali i utvrđen centralni ulaz između priprate i naosa crkve. Oba ulaza imala su istu širinu i pragovi su bili malterisani. Pored toga istražen je grob u južnom dijelu priprate u kojem, osim ostataka pokojnika, nije pronađen pokretni materijal koji bi nam ukazao na njegov status.

Najveće iznenađenje predstavljaju tragovi zidova većeg objekta za koji se, na osnovu pronađenog keramičkog materijala, smatra da je kasnoantička vila rustika. Vile rustike su bile središta latifundija koje su pored prostorija za život vlasnika i sluga postojali i mnogi drugi ekonomski objekti. Ovakve vile mogu biti velikih dimezija zavisno od imovinskog stanja vlasnika. Takođe mogu biti luksuznije ili skromnije građe što opet zavisi od statusa vlasnika. Zemlju za poljoprivredna gazdinstva dobijali su građani provincijskih gradova, rimski vojnici i legionari nakon odsluženog vojnog roka. Za sada se ne može govoriti o gabaritima vile rustike u Zatonu obzirom da je otriven samo jedan dio, međutim interesantno je da su tokom gradnje ranohrišćanske bazilike iskoristili ostatke vile u svrhu temeljne zone za sjeverozapadni ugao priprate.

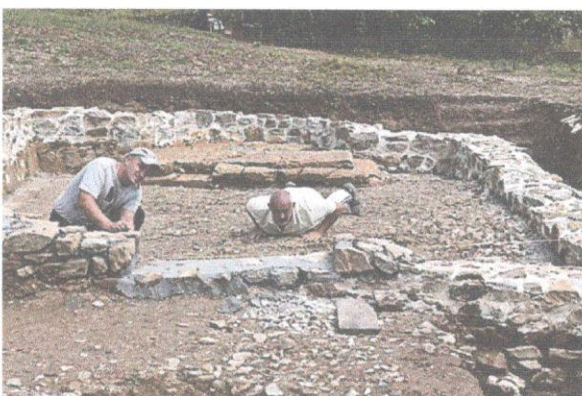
Nakon izvršenih arheoloških istraživanja, pristupilo se sanacionim i konzervatorskim radovima koji su imali za cilj da se definiše postojeće stanje, izvrše laboratorijska ispitivanja uzoraka, sprovedu sanacione i konzervatorske mjere i izradi fotodokumentacija.

Uklanjanje zemlje i prljavštine iz trpanca

Izgled ulaza u pripratu

Nivelacija ulaznih vrata

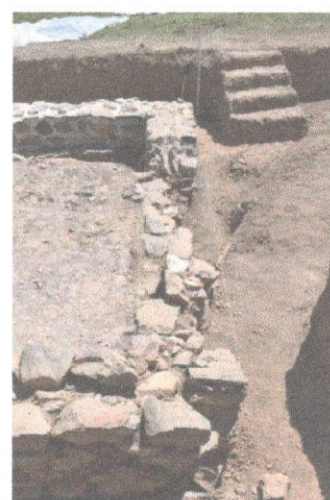
Uklanjanje viška maltera sa ulivenih fuga

Sjeverni zid

Lokalitet u gro planu

Zapadni zid

Ako budu dozvoljavale mogućnosti, a obzirom na relativno visoka finansijska sredstva koja zahtijevaju istraživanja ovakvog tipa, radovi na ovom lokalitetu će biti nastavljeni i iduće godine (III faza).

1. 5. 2. *Arheološka istraživanja na lokalitetu „Trnje“, Bijedići, Opština Bijelo Polje*

Arheološki lokalitet “Trnje” nalazi se u ataru sela Bijedići, ispod Tvrdišća krša, a pominje se u stručnoj literaturi sredinom XX vijeka: Milutin Garašanin u *Istorija Crne Gore* 1976. godine, Čedomir Marković u *Neolit Crne Gore* 1985. godine, Čedomir Marković u *Arheologija Crne Gore* 2006. godine

Početno interesovanje za arheološkim istraživanjima na ovom lokalitetu iskazali stručnjaci katedre za arheologiju Filozofskog fakulteta u Beogradu i Muzeja u Bijelom Polju, još 1990. godine, kada je i izvršena arheološka prospekcija (nedestruktivna metoda pronalaženja, dokumentovanja i interpretiranja arheološkog nalazišta) koja je podrazumijevala obilazak terena radi uočavanja eventualnih ostataka površinskog arheološkog materijala. Tom prilikom je utvrđeno da je na čitavom prostoru (10 km) lokaliteta rasuto mnoštvo fragmenata karakterističnih sudova koji svojim oblicima i fakturom podsjećaju na vinčansku kulturnu grupu mlađeg neolita (4000 – 3000 godina prije nove ere), koja je već konstatovana na nekoliko mjesta duž rijeke Lim (Priboj, Bondručko brdo kod Prijepolja, Beran krš kod Berana). Boja i faktura pronađenih ulomaka keramike u potpunosti odgovara neolitskom naselju Beran krš, na kome su, prethodno, obavljena sistematska arheološka istraživanja.

Fragmenti keramike pronađeni na površinskom sloju lokaliteta “Trnje”, Bijedići u kampanji 1990. godine.

Stalna postavka muzeja, do 2020. godine

Sljedeću kampanju arheoloških istraživanja na ovom lokalitetu sprovedi su stručnjaci Polimskog muzeja iz Berana 2012. godine. Kampanja je trajala 20 dana kada je izvršeno arheološko sondiranje lokaliteta i pri tom pronađeni predmeti koji pripadaju poznom neolitu i početku bronzanog doba. Pored sondiranja na zaravnjenom platou izvršeno je istraživanje pećine “Golubarice” koja se neposredno nalazi iznad zaravnjenog platoa i “Velike pećine” koja se nalazi 800 m sjevero-istočno od samog lokaliteta. Tom prilikom otkriveni su fragmenti keramike kao i fragmenti takozvanog kućnog “lijepa”, odnosno ostataka nekadašnjih zidova pravljenih od zapečene zemlje, što je jasno ukazivalo na postojanje neolitskih kuća, a na osnovu čega je utvrđeno da se radi o naselju koje pripada kraju neolita i bronzanom dobu (Č. Marković, *Neolit Crne Gore*, 1984), što otprilike odgovara periodu od osam i po hiljada, odnosno od šest i po hiljada godina prije nove ere.

Takođe, ovim istraživanjima je konstatovano da su ova otkrića su značajna ne samo za sjever Crne Gore, već za čitavu državu, jer se u dosadašnjoj literaturi smatralo da mlađe neolitske kulture smjenjuju takozvane nakovanjske kulture (dolazi sa primorja), koja se javljaju u primorskoj zoni,

od Damacije do Skadra. Isto tako, ova otkrića pokazala da se sa sigurnošću može tvrditi da su primorski kulturni uticaji išli desnom obalom Lima, površinama duž visoravni Vlahova kod Rožaja i ispod Pešterske visoravni

Artefakti i fragmenti izrađeni od kamena i keramike, pronađeni na arheološkim istraživanjima lokaliteta "Trnje", Bijedici u kampanji 2012. godine.

Stalna postavka Polimskog muzeja, Berane

Najnovija istraživanja ovog lokaliteta sprovedi su arheolozi Centra za konzervaciju i arheologiju Crne Gore i Muzej u Prijepolju, uz podršku Muzeja u Bijelu Polju koja je realizovana u dvije etape u kampanji 2023. i 2024. godine.

Na samom početku ovih istraživanja utvrđeno činjenično stanje i konstatovano da je lokalitet devastiran u više navrata prilikom izgradnje prilaznih puteva do betonskih bazena (kaptaža) za vodu, kojih ima nekoliko na desnoj obali Kurtovog potoka. Ovom prilikom je uočeno da su dvije trase puta izgrađene upotrebom građevinske mehanizacije: jedna se, za potrebe vodovoda koja se spušta do obale potoka, a druga se nešto višoj proteže nekoliko desetina metara ka jugoistoku, uzvodno uz potok. Konstatcija je da je ovim radovima trajno uništen najniži plato lokaliteta koji se nalazio neposredno uz korito rijeke (ne postoje informacije da li je prilikom tih radova pronađen bilo kakav arheološki material).

Najnovija devastacija se desila probijanjem nove trase puta koja uglavnom ide sjeverozapadnim i sjevernim obodom platoa na kojem se nalazilo praistorijsko naselje. Tom prilikom je došlo do određene destrukcije slojeva u kojima se nalazio arheološki materijal, najčešće ulomci grnčarije i životinjske kosti. Veći dio probijenog puta je napravio oštećenja u ograničenoj mjeri, jer nije zadirao u dublje slojeve što su pokazala istraživanja u sondi 1. U „centralnom“ dijelu se desilo značajnije oštećenje, što je vidno na profilu na kojem uočavamo moćan kulturni sloj visine oko 3m. Na ovom profilu su vidni ostaci izgorelih objekata koji su nastajali u nekoliko etapa.

Početak i obim istraživanja je definisan njihovim, zaštitnim, karakterom i usmjerenjem na prikupljanje maksimalnog broja informacija iz ugroženog dijela nalazišta. Planirano je da se istraživačke sonde lociraju na ovaj način: **sonda 1** na ravnoj trasi puta sa ciljem sagledavanja stratigrafije i **sonda 2** na dijelu na kojem se vide brojni tragovi izgorelih objekata sa ostacima lepa.

Preciznim iskopavanjem i istraživanjem sonde 1. nakon zemljanih radova (2, 5 m debljine), pronađeni su brojni ulomci grnčarije i životinjskih kostiju. U manjem broju su bili artefakti od kamena i to kremeniti nožići i žrvnjevi od rječnog kamena (pješčara).

Na Department of Antropology, Trent University, CANADA, prof. antropolog Eugene Morin je analizom kostiju dostavljenih sa ovog lokaliteta uradio taksonomiju životinjskih vrsta, kojom prilikom su identifikovane sljedeće životinje:

Sloj 1: koza, srndać, svinja, krava, koza ili ovca? mrmot ili vidra? (ovdje su i kosti pokupljene u sedimentu blizu sonde 1, dislocirane izgradnjom puta)

Sloj 2: medvjed, lisica, srndać, svinja, los i najbrojnije kosti jelena.

Sloj 3: krava, srndać, jelen, divlja mačka, divlji vepar, svinja, ovca ili koza?

Sloj 4: los, jelen, srndać, svinja, lisica, krava, ovca ili koza?

Sloj 5: krava, srndać, velika svinja, veliki jelen (najbrojniji),

Nakon uklanjanja sloja kamena i nanosa, radovi na dvije poršine sonde 2 jasno su se uočili ostaci crveno zapečenog lepa i relativno brojni fragmenti keramike. Pretpostavka je da je radovima bagera prilikom izgradnje puta moglo doći do uništavanja bitnih informacija, naročito onih u vezi građevinske djelatnosti u tom period. Koliko se moglo utvrditi, ovaj dio lokaliteta je intezivno korišten kao stambeni i radni prostor sa višeslojnom stratigrafijom. To jasno ukazuje na veliki značaj čitavog ovog nalazišta, čiju prirodu nije moguće definisati usko limitiranim sondažnim iskopavanjima. Imajući to u vidu obavljeno je detaljno dokumentovanje zatečene situacije i

zaustavljena dalja iskopavanja na relativnoj dubini oko 0,5 m. tj. na nivou „najmlađeg“ stambenog ili radnog horizonta, što je dobar osnov za nastava istraživanja.

Dokumentacija zatečene situacije u sondi 2 pokazala je sljedeću situaciju: u osnovi na nivou III otkopnog sloja ili relativnoj dubini oko 0,5 m. nalazilo se nekoliko radnih površina, žrvnjevi sa jasnim tragovima upotrebe i oko njih kao po pravilu nekoliko kremenih nožića i fragmenti grnčarije. Isto tako, Očišćeno je i jedno „ognjište“ većih dimenzija sa prečnikom preko 1,5m koje ima četiri sukcesivna nivoa brižljivo izgrađenih podnica. One su kvalitetno konstruisane, debljine do 4-5 cm u vidu priglačanog poda od kamena i neke vrste maltera sa pepelom. Središnji dio se lijevasto spušta mada je djelimično uništen korjenjem recentne vegetacije. Na rubovima „ognjišta“ su vidni tragovi intenzivnog gorenja koji se u različitim nijansama crvene boje šire oko njega, naročito ka sjeverozapadu u širini oko 20 cm. Uz ovu konstrukciju smo pronašli skoro cijeli nagorjeli keramički lonac, čiji sadržaj će biti analiziran u laboratoriji. Neznatno ka jugoistoku, djelimično iznad ove konstrukcije se nalaze ostaci geometrijski konstruisane peći koja je oštećena na zapadnoj strani izgradnjom puta. Ova situacija u sondi 2 je propisno konzervirana za potrebe daljih iskopavanja, time što je osnova pokrivena paropropusnom folijom koja je fiksirana kamenom i zatrpana zaštitnim slojem zemlje.

SONDA II

Jasna je veza sonde 2 i sonda 3 koje su odvojene kontrolnim profilom širine 1 m. U ovoj sondi, pored brojnih ulomaka grnčarije u jednoj jami, registrovanoj u drugom otkopnom sloju, a koja se kasnije povezuje sa još nestraženim tamnim slojem (sloj 5?), otkrivena je i jedna fragmentovana keramička figurina. Iako na osnovu pronađenog dijela za sada ne možemo rekonstruisati njen izgled,

može se pretpostaviti da se radi o vinčanskoj ili postvinčanskoj antropomorfnoj plastici. Nešto dublje, u istoj jami pronadjen je i manji fragment noge iste figurine. Jasno je da je ovaj idol polomljen u ono vrijeme i odbačen u navedenu jamu.

Konzervatorske mjere – mišljenje u vezi ovog lokaliteta

Dosadašnja iskopavanja, koja su bila probnog, zaštitarskog karaktera jasno su pokazala da je u pitanju kompleksno nalazište koje sadrži stambene i privredne objekte koje nije moguće jasno determinisati na osnovu ovako limitiranih istraživanja.

Iz tog razloga je potrebno, odnosno sa naučne tačke gledišta neophodno, da se u dogledno vrijeme preduzmu sistematska arheološka istraživanja koja bi obuhvatila širi prostor. To je jedini način za pravilno sagledavanje kulturno-istorijske situacije ovog naselja, kako u horizontalnoj stratigrafiji i definisanju pojedinih stambenih objekata ili eventualnih radionica tako i vertikalnoj stratigrafiji i hronologiji.

Sasvim je sigurno da bi istraživanja trajala duži vremenski period, u više arheoloških kampanja, a opravdanost tih istraživanja proizilazi iz značaja uočenih „građevina“ i hronologije arheološkog materijala koji potiče iz sredine ili druge polovine 5. milenijuma prije nove ere. Svakako je za buduća istraživanja najznačajniji „središnji“ dio lokaliteta, tj. dio na kojem su evidentirani ostaci arhitekture.

U Crnoj Gori su rijetki lokaliteti ovog perioda, posebno naselja koja su građena na otvorenom prostoru. U profilu uočeni ostaci nadzemnih kuća te radne površine i ognjišta i peći u gornjim slojevima koji pripadaju periodu ranog eneolita odnosno vremenu nastanka rane metalurgije, dodatno afirmišu potrebu realizacije sistematskih istraživanja.

- Što se tiče eventualnog nastavka radova na izgradnji dalje trase puta oni bi se odvijali mimo zone lokaliteta. Postojeći profil svjedoči da dalja trasa puta ide kroz sterilni sloj, bez arheoloških sedimenata, pa ovi radovi nisu predmet našeg zanimanja sa stanovišta zaštite ovog arheološkog lokaliteta. Upotreba već izgrađene trase puta za transport građevinskom materijala, isto tako, ne bi doprinijela degradaciji ili dodatnoj devastaciji nalazišta.

Kako je u opisu devastacije rečeno, izgradnjom trase puta koja prolazi kroz arheološke slojeve, prouzrokovana je određena šteta, a ona je takvog karaktera da nije moguće donijeti mjeru vraćanja u prvobitno stanje.

Ukoliko se dozvoli upotreba puta investitora bi trebalo obavezati da:

- ne sprovodi dodatne radove u zoni arheološkog lokaliteta, odnosno da u ovom dijelu ne preduzima nikakve aktivnosti mimo trase puta;
- da se uz obavezno prisustvo arheologa ukloni deponovani iskopani depozit (kamen i zemlja). Ovi radovi su potrebni kako zbog vizuelnog sagledavanja najbitnijeg dijela nalazišta, tako i zbog njegovog daljeg čuvanja i dostupnosti intaktnim slojevima u jugoistočnom dijelu.

Zaštita zone II, nivo prekida istraživanja

1. 5. 3. *Stručna obrada arheološkog materijala, sa istraživanja na lokalitetu „Trnje“, Bijedići, Opština Bijelo Polje*

Pokretni arheološki materijal koji je otkriven tokom ove kampanje arheoloških istraživanja na lokalitetu „Trnje“, zastupljen je pre svega ulomcima keramike, nalazima alatki i predmeta od okresanog kamena, životinjskih kostiju i drugih predmeta za svakodnevnu upotrebu, prenešen je u Muzej na čuvanje.

U decembru 2024. godine, stručna ekipa u sastavu dr Miloš Živanović, mr Mile Baković - Centar za konzervaciju i arheologiju Crne Gore i Nataša Veličković, kustoskinja - arheološkinja našeg muzeja, radila je na identifikaciji, determinaciji i obradi nalaza sa ovog lokaliteta.

Obrada nalaza započela je razvrstavanjem pronađenih artefakata i izdvajanjem onih koji su bili specifični u funkcionalnom, tehnološkom, hronološkom i kulturnom pogledu. Potom, nalazi su, u daljem postupku opisivani, fotografisani i tehnički ilustrovani, dok su preostali nalazi izdvojeni zasebno, kao studijski materijal.

Postupkom dokumentovanja i pažljivim označavanjem nalaza sa naznakama gdje su nađeni i odakle potiču, postiže se trajno čuvanje podataka o nalazima i zajednici kojima su pripadali. Odabirom i rekonstrukcijom najreprezentativnijih i najznačajnijih primjeraka za potrebe buduće stalne postavke Muzeja, omogućena je dostupnost i prezentacija kako bi u njima mogli svi uživati. Ostatak nalaza je pažljivo spakovao, u za to namjenski pribavljene posude, kako bi bili dostupni i sačuvani za buduća istraživanja.

1. 6. Muzejska, medijska i internet prezentacija

U skladu sa zakonom o muzejskoj djelatnosti i programom rada za 2024. godinu, Muzej je tokom izvještajne godine, iz poznatih razloga i nemogućnosti da svoj rad popularizuje putem stalnih i povremenih postavki, rezultate svoga rada prezentovao putem medija, društvenih mreža, publikacija, stručnih časopisa, i sl., sa ciljem kvalitetne i pravovremene informisanosti građana i javnosti o radu Muzeja. U tom smislu, medijska i internet prezentacija je kontinuirano vršena putem državnog javnog servisa RTCG, TVE; TV Vijesti, lokalnog javnog difuznog servisa „Radio Bijelo Polje“, štampanih medija („Pobjeda“, „Dan“, „Vijesti“ i dr.), putem web sajtova, facebook i instagram stranica Opštine Bijelo Polje i Muzeja.

Cijeneći otežane okolnosti u vezi sa nezavršenom rekonstrukcijom zgrade, Muzej je privremeno obustavio neke svoje redovne aktivnosti koje zahtijevaju rad u zatvorenom prostoru i živu riječ (komunikaciju sa posjetiocima i publikom), a to se, prije svega odnosi na organizovane posjete i priređivanje programa uživo (radionice, okrugli stolovi, promocije, tribine, predstave, koncerti i sl.).

Ipak, uprkos navedenim problemima u Muzeju su, u izvještajnoj 2024. godini, stvoreni svi preduslovi za uspješnu realizaciju većine planiranih aktivnosti, tako da je Muzej cijelo vrijeme radio (na otvorenom prostoru, kada su to dozvoljavali vremenski uslovi) dok traju radovi, a da se to skoro nije ni osjetilo. U tom smislu, održavane su manifestacije, radionice, tribine, pisani projekti, sprovedena saradnja sa srodnim ustanovama i institucijama, organizovana izdavačka djelatnost i sl.

2 ODJELJENJE STRUČNIH POSLOVA

Djelatnost odjeljenja stručnih poslova podrazumijeva poslove iz oblasti: preventivne zaštite muzejskih predmeta (konzervacije, restauracije), izrade muzejske dokumentacije, prezentacije muzejskog materijala, prosvjetno-pedagoških aktivnosti, posjeta Muzeju, izdavačke djelatnosti, saradnje sa srodnim ustanovama i institucijama u zemlji i inostranstvu, projektnih aktivnosti, održavanje stručne biblioteke i dr.

Prioritet rada ovog odjeljenja u 2024. godini stavljen je na preduzimanje radnji, mjera i poslova koji su podrazumijevali preventivnu zaštitu muzejskog materijala kao i stalni pregled muzejske dokumentacije i muzejskih predmeta, a naročito predmeta pokretnih kulturnih dobara.

U odnosu na uslove i mogućnosti, prostorije u kojima je odložen muzejski material redovno su održavane, uz praćenje mikroklimatskih uslova, sa kontinuiranim pregledom i po potrebi preduzimanjem metoda stručno-mehaničkog čišćenja građe. Nakon provjere fizičkog stanja materijal je vraćan u kartonske kutije i odlagan na police, uz obaveznu primjenu dostupnih dezinfekcionih sredstava i ovlaživača. Preduzimanjem ovakvih mjera omogućena je primarna i kvalitetna zaštita u skladu sa muzeolškim standardima.

2. 1. Preventivna zaštita muzejskog prostora i predmeta.

Poštujući obaveze propisane zakonima o organizovanju muzejske djelatnosti, kojima su vlasnici i držaoci kulturnih dobara dužni da čuvaju, održavaju i pravilno koriste kulturna dobra, radnici Muzeja su u 2024. godini, iako u otežanim uslovima rada, preduzimali mjere redovne kontrole i pregleda, neophodne za identifikaciju, očuvanje i prezentaciju predmeta registrovanih kao pokretno kulturno dobro. Isto tako, nije zapostavljena preventivna zaštita ostalih predmeta koji nemaju status pokretnog kulturnog dobra, a kojih ima preko 3. 500 deponovanih u pomoćnim prostorijama Muzeja.

Shodno navedenom, a u skladu sa izvršenim uvidom u stanje muzejskog fonda, konstatovano je da jedan broj predmeta nije u dobrom stanju i ugrožen je pod dejstvom fizičkih, hemijskih i bioloških faktora, zbog otežavajućih i loših uslova čuvanja. U odnosu na tako stanje, u toku izvještajne 2024. godine, preduzete su sve neophodne mjere za ispunjavanje osnovnih uslova održavanja i zaštite muzejskog materijala.

U tom kontekstu, stručnjaci Muzeja su u 2024. godini bili posvećeni kontinuiranom praćenju fizičkog stanja muzejskog materijala koji je odložen u pomoćnim prostorijama i drugim objektima određenim za čuvanje. Ovim aktivnostima obuhvaćene su sve radnje koje podrazumijevaju sprovođenje preventivnih mjera zaštite cjelokupnog muzejskog materijala. Takođe, u okviru planova za buduću stalnu postavku, izvršene su određene predradnje koje podrazumijevaju nabavku muzejskih predmeta, planiranje prostora i opreme za smještaj, čuvanje i prezentaciju muzejskog materijala.

2. 2. *Muzejska dokumentacija*

Pravilnikom o načinu vođenja muzejske dokumentacije propisano je da Muzej vodi dokumentaciju, kao oblik stručnog i naučnog opisivanja muzejskog predmeta, radi njegove identifikacije, utvrđivanja porijekla, valorizacije i prezentacije.

U odnosu na tako utvrđena pravila, u Muzeju je tokom 2024. godine nastavljen rad na sređivanju dokumentacije o muzejskoj građi i obavljeni poslovi, koji se vode po vrstama muzejske građe iz oblasti vođenja muzejske dokumentacije. Isto tako, svaki novopribavljeni predmet uveden je u knjigu ulaza, za koji je izrađen i osnovni list (lična karta predmeta), određen inventarni broj i potom, zaveden u glavnu knjigu inventara. Takođe, u skladu sa odredbama Zakona o muzejskoj djelatnosti, dokumentaristkinja Muzeja je za novopribavljene predmete, uredno vodila knjigu ulaza i muzejskog inventara.

2. 3. *Prosvjetno-pedagoški rad i posjete Muzeju*

Kao i prethodnih godina, prosvjetno-pedagoški rad Muzeja u 2024. godini, bio je orjentisan na saradnju sa osnovnim i srednjim školama iz Bijelog Polja i u tu svrhu organizovanje raznovrsnih aktivnosti koje su podrazumijevale upoznavanje mladih sa materijalnim i nematerijalnim kulturno-istorijskim nasleđem našeg grada.

Kao što je naprijed navedeno, zbog kašnjenja sa rekonstrukcijom zgrade i u vezi s tim nedostatkom stalnog izložbenog prostora, stručnjaci Muzeja nijesu bili u mogućnosti da organizuju grupne posjete đaka i građana stalnoj postavci, ali su zato kustosi držali teorijska predavanja đacima u dvorištu muzeja, a domaćim i posjetiocima sa strane na primjeren način približili tradiciju i prošlost naše sredine.

Tokom 2024. godine povremene izložbe i tradicionalne manifestacije i izložbe Muzeja propratilo je preko 1000. posjetilaca. Grupnih posjeta osnovnih škola iz Bijelog Polja i Crne Gore, (Podgorica, Budva i Bar), bilo je preko 300, a posjeta posjeta stranih (Engleska, Švedska, Njemačka, Italija i Albanija) i domaćih turista, preko 60.

2. 4. Izdavačka djelatnost

Muzeji su kao institucije kulture, dugo vremena bili identifikovani isključivo sa zbirkama koje imaju u posjedu. Vremenom, pogotovo u zemljama u kojima se u kontinuitetu stavlja akcenat na očuvanje vlastitog kulturnog identiteta, muzejske institucije su pronašle i druge načine povezivanja sa zajednicom, kao i da novim izdanjima i sadržajima tu zajednicu predstave van sopstvenih geografskih okvira.

U tom smislu, Muzej je u 2024. godini učestvovao u pripremi i obezbjeđivanju podataka i fotografija za monografiju "Spomenici i spomen-obilježja NOR-a 1941-1945. godine u Bijelom Polju" u izdanju Saveza boraca NOR-a i antifašista Crne Gore, Opštine Bijelo Polje i Udruženja boraca NOR-a i antifašista Bijelo Polje.

Takođe, izdavačka djelatnost Muzeja je u 2024. godini ostvarena kroz redovno publikovanje kataloga izložbi, tekstova, priloga i studija.

2. 5. Muzejska biblioteka

Tokom 2024. godine, Muzejska biblioteka bila je dostupna stručnoj čitalačkoj publici, saradnicima Muzeja i građanima.

Takođe, u cilju pribavljanja novih naslova, posjećivani su sajmovi knjiga kako bi se pratila izdavačka djelatnost iz stručnih oblasti i naučnih disciplina arheologije, etnologije, istorije, numizmatike i umjetnosti.

Muzej je u izvještajnoj godini dobio na poklon izuzetno vrijedne naslove u izdanju Matice crnogorske, a isto tako, stručna biblioteka Muzeja je obogaćena poklonima pojedinaca iz pojedinih oblasti muzejske djelatnosti.

2. 6. Projektne aktivnosti Muzeja

Muzej je u 2024. godini aplicirao na dva konkursa koje je raspisalo Ministarstvo kulture i medija Crne Gore. Radi se o projektima; "Arheološka istraživanja na arheološkom lokalitetu „Podgajnice“, Zaton“ II faza, raspisan kroz Program zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2024. godinu, i "VI Internacionalni likovni susreti, slikari Lazovići", raspisan kroz Program razvoja kulture na sjeveru u 2024. godini.

Realizaciju projekta, Arheološka istraživanja na lokalitetu „Podgajnice“ Zaton II faza, za 2024. finansirao je Centar za konzervaciju i arheologiju Crne Gore u iznosu od 10. 000 €, a sredstva u iznosu od 10.000 € koje je odobrilo Ministarstvo kulture i medija Crne Gore, kroz Program zaštite

i očuvanja kulturnih dobara za 2024. godinu, biće upotrijebljena za III fazu istraživanja na ovom lokalitetu u 2025. godini. Isto tako, treba napomenuti da je Muzej BP bio aktivni učesnik na ovom projektu, kroz učešće svoje kustoskinje, arheološkinje Nataše Veličković.

Odobreni projekat, raspisan kroz Program razvoja kulture na sjeveru u 2024. godini “VI Internacionalni likovni susreti, slikari Lazovići”, u iznosu od 4. 000 €, realizovali su radnici Muzeja, pod stručnim vođstvom Ivane Smolović, kustoskinje, rukovoditeljke Umjetničke zbirke muzeja.

2. 7. *Saradnja sa srodnim ustanovama, institucijama, organizacijama i pojedincima*

Muzej Bijelo Polje je u kulturnim krugovima zemlje i okruženja prepoznat kao dobar i odgovoran saradnik brojnih naučnih, stručnih, kulturnih, obrazovnih institucija i ustanova, ali isto tako i aktivni učesnik velikog broja stručnih i naučnih istraživanja na polju muzeologije i oblasti kojima se bavi.

U okviru ovih aktivnosti, Muzej je, pored brojnih komunikacija i uspostavljenih veza, u 2024. godini ostvario stručnu saradnju sa sljedećim institucijama i ustanovama:

- Ministarstvo kulture i medija Crne Gore u vezi realizacije projekata odobrenih od strane Komisije Ministarstva kulture i medija crne Gore kroz programe zaštite kulturnih dobara i razvoja kulture na sjeveru Crne Gore za 2024. godinu.
- Centrom za konzervaciju i arheologiju Crne Gore, u vezi sa arheološkim istraživanjima, sprovođenju preventivnih konzervatorskih mjera i izradi konzervatorskih projekata za projekat, Arheološka istraživanja na arheološkom lokalitetu „Podgajnice“, Zaton“ II faza.
- Centrom za konzervaciju i arheologiju Crne Gore i Muzejom u Prijepolju, u vezi sa arheološkim istraživanjima i sprovođenju preventivnih konzervatorskih mjera za projekat, Arheološka istraživanja lokaliteta “Trnje”, Bijedići
- Nastavak saradnje sa Centralnom narodnom bibliotekom Crne Gore „Đurđe Crnojević“ sa Cetinja, u vezi sa pisanjem „Bibliografskog vjesnika“, časopisa Društva bibliotekara Crne Gore i Centralne narodne biblioteke Crne Gore, a u kojem će se naći svi bibliografski podaci o našem Muzeju od nastanka do danas,
- Ministarstvom kulture i medija Crne Gore u vezi sa popularizacijom muzejske djelatnosti (Evropska Noć muzeja, dani evropske kulturne baštine i Njegošev dan)
- Maticom crnogorskom na realizaciji tribine "Antički i hrišćanski nadgrobni spomenici Bijelog Polja i okoline"

Pored navedene saradnje na konkretnim projektima, izdavačkim poduhvatima, studijskim putovanjima i sl. Muzej je u 2024. godini održavao intezivnu saradnju sa dosadašnjim partnerima: Narodnim muzejom sa Cetinja, Upravom za zaštitu kulturnih dobara, Zavičajni muzejom iz Pljevlja, Muzejom iz Prijepolja, Muzejom savremene umjetnosti Crne Gore, Kulturnim centrom iz Gornjeg Milanovca, Polimskim muzejom iz Berana, Muzejima i galerijama Podgorice, bivšom direktoricom Muzeja Slavonije iz Osijeka i dr.

3. ODJELJENJE OPŠTIH POSLOVA

U okviru odjeljenja opštih poslova, pored obavljenih pravnih, ekonomskih i administrativnih poslova, u 2024. godini, posebna pažnja je posvećena jačanju kadrovskih kapaciteta, stručnom osposobljavanju i rekonstrukciji zgrade Muzeja.

3.1. Stručno osposobljavanje zaposlenih

Shodno Zakonu o muzejskoj djelatnosti i Pravilnikom o bližim uslovima za obavljanje muzejske djelatnosti, poslove muzejske djelatnosti mogu da vrše lica koja imaju odgovarajuću vrstu i stepen stručne spreme i položen stručni ispit za obavljanje muzejske djelatnosti koji se vrše u određenom stručnom zvanju (kustos, viši kustos, muzejski savjetnik i dr.). Vrstu i stepen stručne spreme za vršenje poslova muzejske djelatnosti kao i uslove, program i način polaganja stručnog ispita propisuje Ministarstvo kulture i medija Crne Gore. Cijeneći značaj toga pitanja, Ministarstvo je u novembru mjesecu 2024. godine pokrenulo proceduru za polaganje stručnog ispita koji je neophodno prijaviti i položiti kako bi se ispoštovali preduslovi za dalji nastavak rada zaposlenih radnika u muzejima Crne Gore. Postupajući po pokrenutoj proceduri Ministarstva, JU Muzej Bijelo Polje je obavezala svoje zaposlene, tj. one koji nijesu posjedovali Uvjerjenje o položenom stručnom ispitu/zvanju, da se prijave na poziv Ministarstva kulture i medija za polaganje istog kako bi ispunili preduslov za dalji rad u muzejskoj djelatnosti.

Poštujući zakonske obaveze, na poziv Ministarstva su se prijavila dva uposlena radnika Muzeja u Bijelom Polju i položila stručne ispite za zvanja kustos umjetničke i arheološke zbirke.

3.2. Rekonstrukcija zgrade Muzeja

Radovi na adaptaciji zgrade Muzeja započeti su juna mjeseca 2020. godine, a završetak radova bio je planiran za 30. oktobar iste godine.

Nažalost, radovi na rekonstrukciji zgrade – izvođenje dodatnih radova na prethodno izvršenoj rekonstrukciji Muzeja, čiji je investitor Ministarstvo kulture i medija Crne Gore, njesu ni u 2024. godini završeni.

Naime, krajem 2023. godine postignut je dogovor između Ministarstva kulture i medija Crne Gore, Opštine i UNDP-a da se u dvije faze izvedu dodatni radovi/popravke na prethodno izvršenoj rekonstrukciji kojim bi **I faza** obuhvatala građevinske radove (izgradnja dimnjaka, popravka fasade, podstrešnica, trotoara, plafona, podova, stolarije, vrata, prozora elektro i termo-tehničke instalacije), dok bi se **II fazom** izveli radovi na popravci i uređenju enterijera. **Predviđeno je bilo da krajnji rok za završetak I faze radova bude decembar 2024. godine.** Takođe, dogovoreno je da investitor poslova bude Ministarstvo kulture i medija, a da poslove oko raspisivanja tendera i pronalaska izvođača i nadzora vodi UNDP. Za izvođača radova odabran je "Montal DSD" doo iz Podgorice, a poslove Nadzora vršio bi "CAU-Centar za arhitekturu i urbanizam" doo. **Osim sitnijih popravki trotoara, nekompletne izrade fasade, izgradnje podstrešnice i uklanjanja prethodno urađenih parketa i vrata, ništa dalje nije urađeno.**

Poslije više urgencija i zahtjeva predstavnicima Ministarstva kulture i medija CG, UNDP i izvođaču radova, sa ciljem da saznamo da li će i kad biti nastavljene radovi, uglavnom smo dobijali neodređene/usmene odgovore da su održavani sastanci i da zavisi od odgovora ministarke Tamare Vujović kada će se preduzeti neke konkretne mjere u vezi nastavka radova.

Isto tako, u svakom zahtjevu smo navodili da zaposleni, već petu godinu žive i rade, skupa sa predmetima tretiranim hemijskim sredstvima za zaštitu, u skučenom građevinskom kontejneru i nehumanim uslovima štetnim po zdravlje. Takođe, nismo zaboravili ni veliki broj predmeta, preko 5000., od kojih 1627 ima status pokretnog kulturnog dobra i za koje je potrebno obezbijediti posebne uslove čuvanja.

Shodno vavedenom, kao krajnji odgovor od organizatora posla (UNDP) i Uprave za zaštitu kulturnih dobara, dobili smo usmene informacije da je održan sastanak predstavnika Ministarstva kulture i medija Crne Gore, Uprave za zaštitu kulturnih dobara i UNDP-a na kojem su od Ministarstva tražena dodatna sredstva kako bi se objedinili poslovi iz prve i druge faze i da konačan odgovor o nastavku i završetku radova zavisi od Ministarstva kulture i ministricе Vujović.

Uz uvjerenje da će i ovi problemi biti prevaziđeni, nadamo se da će Muzej u programskoj 2024. godini, konačno biti stavljen u funkciju i kada ćemo sa ponosom konstatovati da je realizacijom ovog projekta zaštićen i priveden pravoj namjeni najznačajniji i najstariji kulturno-istorijski objekat u gradu koji ima status kulturnog dobra, obzirom da je pet zbirki koje se nalaze u njemu registrovano kao pokretno kulturno dobro u periodu od 1962. do 1964. godine.

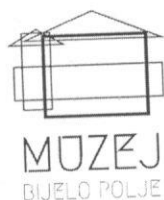
Na kraju, može se zaključiti da je JU Muzej Bijelo Polje u 2023. godini sa uspjehom realizovao planirane aktivnosti i obezbijedio neophodne uslove za ostvarivanje i razvoj iz svih oblasti muzejske djelatnosti.

JU MUZEJ BIJELO POLJE

Željko Raičević

Direktor, Željko Raičević

CRNA GORA
OPŠTINA BIJELO POLJE
JAVNA USTANOVA M ♦ U ♦ Z ♦ E ♦ J BIJELO POLJE
Radnička 19, Bijelo Polje, 84000
E-mail: zmbpmne@gmail.com / muzej@bijelopolje.co.me
Tel./faks: +38250 431-579
Šifra djelatnosti: 91.02
PIB: 03119556
Registarski broj: 80027042
Žiro račun: ; 520 – 36684 – 21 Hipotekarna banka

Bijelo Polje, 17.2.2025. godina

Broj: 01-400/25-24

Za:

Veza: 03-077/24-412/2

Predmet: Odluka o usvajanju Izvještaja o radu za 2024. godine

Na osnovu člana 10 stav 2 tačka 6, člana 20 stav 1 tačka 6 i člana 28 Statuta JU Muzej Bijelo Polje ("Službeni list Crne Gore"- Opštinski propisi, broj 5/2017"); člana 12 stav 1 tačka 6 Odluke o osnivanju Javne ustanove Muzej ("Službeni list Crne Gore-opštinski propisi", broj 19/2016.), Savjet JU Muzej Bijelo Polje, na sjednici održanoj 17. 2. 2025. godine, jednoglasno je donio, sljedeću:

ODLUKU

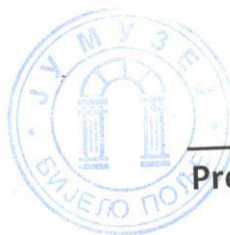
Usvaja se Izvještaj o radu, JU Muzej Bijelo Polje za 2024. godinu.

Obrazloženje

Izvještaj o radu JU Muzej Bijelo Polje za 2024. godinu, urađen je u skladu sa Programom rada za 2024. godinu i zakonskim aktima koji regulišu oblast muzeologije: Zakonom o kulturi, Zakonom o muzejskoj djelatnosti, Zakonom o zaštiti kulturnih dobara,.

Uvidom u Izvještaj o radu JU Muzej Bijelo Polje za 2024. godinu, Savjet konstatuje da je JU Muzej Bijelo Polje u potpunosti realizovao planirane aktivnosti i u predviđenim rokovima, pa je u odnosu na isti odlučeno kao u dispozitivu ove Odluke.

SAVJET JU MUZEJ BIJELO POLJE

Adela Zeković
Predsjednica, Adela Zeković

Prilog:

Dostavljeno: - Arhivi Muzeja

Adresa: JU Muzej Bijelo Polje, Radnička 19. Bijelo Polje 84000; Tel. 050/ 431-579

Kontakt osoba: Željko Raičević, tel. 069/ 428 – 548

CRNA GORA
OPŠTINA BIJELO POLJE
JAVNA USTANOVA M ♦ U ♦ Z ♦ E ♦ J BIJELO POLJE
Radnička 19, Bijelo Polje, 84000
E-mail: zmbpmne@gmail.com / muzej@bijelopolje.co.me
Tel./faks: +38250 431-579
Šifra djelatnosti: 91.02
PIB: 03119556
Registarski broj: 80027042
Žiro račun: ; 520 – 36684 – 21 Hipotekarna banka

K=

Crna Gora
BIJELO POLJE
Predsjedničke poslove 1

17-02-2024

Prilog	Vrijednost

Broj: 03-077/25-29

Bijelo Polje, 17.2.2025. godina

Za: Sekretarijat za lokalnu samoupravu Opštine Bijelo Polje

Veza:

Predmet: **Zahtjev za mišljenje na izvještaj o radu za 2024. godinu**

Poštovani,

Shodno članu 8 stav 1 tačka 13 Odluke o organizaciji i načinu rada lokalne uprave (»Sl. List Crne Gore-opštinski propisi« br. 16/19 i 25/19), Sekretarijat za lokalnu samoupravu vrši upravni nadzor i poslove u vezi sa pravima osnivača prema javnim ustanovama koje su osnovane za oblasti iz nadležnosti rada Sekretarijata: davanje mišljenja na Statut, program rada ustanova, izvještaj o radu i druga akta, kao i davanje predloga mjera u vezi sa informativnim i drugim materijalima javnih ustanova koji se dostavljaju Skupštini i predsjedniku Opštine.

Kako je Programom rada Skupštine opštine Bijelo Polje za 2024. godinu, predviđeno da Skupština razmatra Izvještaj o radu javnih službi čiji je osnivač Opština, potrebno je da nam dostavite Vaše **mišljenje na Izvještaj o radu JU Muzej Bijelo Polje za 2024. godinu.**

S poštovanjem,

JU MUZEJ BIJELO POLJE

Željko Raičević
Direktor, Željko Raičević

Prilog: Izvještaj o radu JU Muzej za 2024. godinu

Dostavljeno: Sekretarijatu za lokalnu samoupravu Opštine Bijelo Polje

Odluka Savjeta JU Muzej Bijelo Polje o usvajanju izvještaja o radu za 2024. godinu

Arhivi Muzeja

Adresa: JU Muzej Bijelo Polje, Radnička 19. Bijelo Polje 84000; Tel. 050/ 431-579

Kontakt osoba: Željko Raičević, tel. 069/ 428 - 548